

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Toleti S. R. E. Cardinalis Svmma Casvvm
Conscientiæ, Sive De Instrvctione Sacerdotvm Lib. VII**

Toledo, Francisco de

Coloniæ Agrippinæ

16. De his, quæ in sacramento necessaria sunt.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40916

cet. Ob id, in descriptione posita est illa pars, *instrumentum ad cultum veri Dei*.

Quinta pars est, à Christo Domino: sciendum est enim, quod particula omnes precedentes huius descriptionis conueniunt sacramentis legis veteris: Circumcisio enim erat signum sensibile, erant enim signa gratiae, & in cultum Dei instituta. Sed in hac ultima particula differeniam est a sacramentis legis Evangelicae: nam illa erant a Deo instituta, est enim Deus etiam salvator, & instructor veritatis, at nostra sunt à Deo per Christum Dominum; Christus enim omnia nostra sacramenta instituit. Ex his tota definitio sacramenti manet exposita. Aliud etiam est discrimen notandum inter sacramenta nostra, & veteris legis, quod nostra efficiunt gratiam, quam signant: sunt enim instrumenta effectiva gratiae, at illa antiqua non efficiebat gratiam, sed in illis dabatur gratia ex fide venturi Messiae. Dicitur sacramentum, quasi quoddam sacrum secretum. Est enim magnum secretum, quod res sensibilis quedam animam interiori purificet. Quamvis autem apud antiquos Latinos, non sumatur in ista significacione, nihil refert: non enim habuerunt rem, sicut nos. Emergentibus autem rebus, non licet imponere voces.

De his, quae in sacramento necessaria sunt.

CAPUT XVI.

QVINQUE in sacramento conueniunt, materia, forma sacramenti, intentio ministri conferentis, intentio suscipientis, effectus ipsius sacramenti. Quatuor priora sunt de necessitate sacramenti, ita ut, vel uno deficiente, sacramentum non sit: ultimum aurem, non semper est de necessitate: nam potest vetum sacramentum consistere, quamvis non sequatur effectus ipsius, ut paulo post declarabitur. Oportet autem singula hæc declarare in communi: nam post in particulari declaranda sunt.

In sacramento reperiuntur res, & verba Verbi gratia, in Baptismo est aqua, & verba, *Ego te baptizo*. In pœnitentia, res sunt, peccata: verba, *Ego te absoluo*: sic in alijs, res, dicitur materia Sacramenti, verba ipsa, dicuntur forma. Sunt autem ista adeo necessaria, ut si adhibeatur res sine verbo, vel verbum sine re, nullum sit sacramentum.

Adhuc

Adhuc etiam debet esse minister, qui in omnibus
mentis est necessarius, licet non in omnibus opus sit distin-
guere a suscipiente. Nam in Eucharistia, Sacerdos se communice;
in Matrimonio coniuges inter se contra hunc. in alijs semper
est distinctus: nullus enim se baptizare, confirmare, absolu-
re, ordinare, aut ungere potest. Extra autem in ministro sacramen-
ta conferente necessaria intentio ista, quæ intentio debet esse
conferendi ipsum sacramentum, & faciendi quod facit Ecclesias, aut minister Ecclesiae.

Vnde, qui absque illa intentione ficeret, nullum conferret
sacramentum; qui vero cum hac intentione fecerit, quamvis
credat quæ facit non habere efficaciam, & nihil esse, tamen
Sacramentum confert. Vnde tali intentione baptismus ad
fidelibus collatus valeret. Nec opus est, quod ista intentionis
actualis: sat enim est, quod sit virtualis, id est, quod dum accedit
ad sacramentum conferendum, accedit eo animo, facien-
di quod facit Ecclesia, licet actu non cogitet quod faciat immo-
nec opus est, ut, cum accedit, dicat actualiter, intendendo facere,
quod facit Ecclesia, sed, quod talis intentionis virtute moue-
tur, scilicet, quod accedit ut minister Ecclesiae, ad conferendam
quod est sui munieris.

Vltra etiam hoc, est necessaria intentio suscipientis, cum
adultus est. Nam in parvulis Ecclesia supplet intentionem mil-
lorum; in adultis autem opus est intentione, adeo ut si quis
vi, aut nolens baptizaretur, non esset baptizatus, aut con-
misiens, aut amens, dummodo non praesulserit intentione, ut es-
set saltem virtualis, cum conficeret: ista enim sufficeret. Idem
etiam de alijs sacramentis censendum est. Hec igitur qua-
tuor sunt ad integratem sacramenti pertinentia, quoniam
singulis deficientibus, nullum est sacramentum, & reatu
deberet.

Effectus sacramenti duplex est, unus communis, & generalis
omnibus sacramentis. Alter est specialis quibuscum rati-
cum, non omnibus.

Effectus generalis est, gratia. Omnia enim sacramenta
conferunt gratiam debite accedentibus & suscipientibus,
& hoc ex opere operato, id est, ex vi ipsius sacramenti. Vi-
terius, deuotioni cuiusque, vltra gradum gratiae responde-
ntem, datur quidam gradus gratis propter ipsum sacramen-
tum. Attende tamen, quod duplex est gratia, prima, & se-
cunda.

Prima

Prima est, quæ datur homini, qui erat in peccato, vel non erat Dei amicus.

Gratia secunda est, quæ datur iam existenti in gratia. Nam gratia habita augetur per additionem noui gradus gratiæ. Sacra menta ergo dant gratiam habenti, & sic conferunt gratiæ secundam. Dant etiam non habenti, ut pueris ante usum rationis, & his, qui sunt in peccato quidem, sed cum attritione accedunt putata contritione: hi gratiam primam recipiunt; & hoc est, quod alii dicunt communiter: sacramenta ex attrito faciunt contitutum, id est, aliquando homo debet de peccato dolere, qui per se non sufficeret delere peccatum, & tamen accedente sacramento, deletur. Cum gratia intelligas charitem, & alias virtutes, quæ ex ipsa sequuntur.

Effectus particulatus est character. Est autem character, potestas quedam spiritualis, quæ indebiliter imprimitur in animæ potentia rationabili, scilicet intellectu.

Triplex potestas spiritualis datur in sacramentis.

Vna est, ad conferenda & ministranda spiritualia, & hæc potestas in sacramento ordinis datur.

Altera est ad recipienda spiritualia, & sacramenta, & hæc datur in baptismate: est enim baptismus sacramentorum ianua; non baptizatio enim nullum prodest sacramentum, nisi post baptismum.

Tertia est, ad fortiter agendum contra Christi inimicos, scilicet mundum, carnem, & dæmonem, vincendasque tentationes eorum, & hæc datur in Confirmatione, per quam homo recipit signum militiæ Christi, & se pro ipso fortiter pugnare obligat. Vnde, cum triplex sit potestas, est triplex sacramentum characterem imprimens, Ordo, Baptismus, Confirmation. Est autem ista qualitas, quæ dicitur character, à Deo indebiliter impressa, ut nec per mortem auferatur. Vnde, si quis mortuus refusit assertio, non esset iterum baptizandus, nec confirmandus, nec ordinandus, si viuus ista receperat: ob id ista sacramenta non possunt iterari. Hæc igitur quinq; sunt in sacramento consideranda.

De numero, & sufficientia sacramentorum.

C A P V T X L I I

Septem esse sacramenta Ecclesiæ fides docet, ideoque hæc res ipsis esset, id negare. Hæc autem sunt, Baptismus, Confir-

A a matio,